

Aan de Tweede Kamer der Staten Generaal
t.a.v. De Vaste Kamercommissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Amsterdam, 17 november 2011

Geachte cultuurwoordvoerders,

Maandag 21 november debatteert uw commissie over de cultuurbegroting 2012, alsmede over een aantal onderwerpen dat gerelateerd is aan de stelselwijziging en de daarmee gepaard gaande bezuinigingen.

Nu de bezuinigingen een feit zijn, worden in de sector aanvragen voorbereid voor de volgende Cultuurnotaperiode, ook bij de fondsen. Instellingen onderzoeken volop of en hoe zij na 1 januari 2013 hun activiteiten kunnen continueren. Voor een aantal is al duidelijk dat zij niet meer in aanmerking komen voor subsidie, anderen realiseren zich dat zij zonder grotere bijdragen van gemeenten en particulieren niet zullen kunnen overleven. Nu al zien veel instellingen een gapend gat in hun begroting, waarvan niet zeker is of deze dat tijdig gedicht zullen krijgen. Daarnaast wordt de basis van het stelsel aangetast doordat voorzieningen voor talentontwikkeling en cultuureducatie verdwijnen.

Door het ontbreken van een heldere visie op het kunst- en cultuurbeleid, zowel voor de korte als lange termijn, ontbreekt ook goed inzicht in wat voor de toekomst moet worden behouden en waar moet worden geïnvesteerd. De veronderstelling dat kwaliteit, bereik en diversiteit van de culturele sector met dit beleid kunnen worden behouden is niet onderbouwd met feiten. Ook staat allerminst vast dat met dit beleid het probleem van het overaanbod in de kunsten op een inhoudelijk goede manier zal worden opgelost. Kunsten '92 sluit niet uit dat juist een aantal succesvolle en kwalitatief hoogwaardige culturele instellingen, die voldoen aan het door dit kabinet gewenste profiel, alsnog slachtoffer zullen worden van het nieuwe beleid.

Onderzoek naar gevolgen

Kunsten '92 heeft de Tweede Kamer in juni jl. al verzocht de inhoudelijke gevolgen van de hoofdlijnennotitie in kaart te brengen (zie bijlage). Wij hechten er aan dat dit alsnog zo snel mogelijk gebeurt, opdat een debat over de inhoudelijke gevolgen voor de culturele sector kan plaatsvinden vóórdat de advisering voor de volgende Cultuurnota aanvangt. Wij zijn van mening dat dit ook voor de advisering door de Raad voor Cultuur en de beoordeling door de fondsen van groot belang is. *Wij verzoeken u de Raad voor Cultuur hierover om advies te vragen.*

Kunsten '92 steunt het verzoek van de fracties van Groen Links, SP, PvdA, D66 en Christen Unie. Deze partijen hebben zowel SCP als CPB verzocht onderzoek te doen naar de gevolgen van de bezuinigingen op cultuur en inzichtelijk te maken wat het effect zal zijn van de verschillende maatregelen op de inkomsten van de overheid. Kunsten '92 heeft daar in bovengenoemde junibrief al om gevraagd. Onderzoek dat daartoe is uitgevoerd in opdracht van Kunsten '92 door Atlas voor Gemeenten heeft aangetoond dat voor de podiumkunsten

de kosten van de bezuinigingen twee keer zo hoog zijn als de opbrengsten (zie bijlage).

Ondernemerschap

Kunsten '92 plaatst grote vraagtekens bij de effectiviteit van de beleidsvoornemens om het ondernemerschap in de culturele sector te bevorderen. De staatssecretaris heeft er hoge verwachtingen van, zoals onlangs bleek tijdens een bijeenkomst in het Scheepvaartmuseum in Amsterdam. Er zijn inderdaad vele voorbeelden van verrassend goede en zeer innovatieve culturele instellingen, die een belangrijke maatschappelijke functie vervullen met een relatief kleine subsidiebijdrage. Het is echter zeer de vraag of het beleid van de staatssecretaris in de toekomst nog wel ruimte biedt voor dergelijk ondernemerschap en of de stimulerende maatregelen die hij voor ogen heeft daar een bijdrage aan zullen leveren. Wij wijzen u ten overvloede op de gevolgen van de BTW-verhoging en het afschaffen van cultureel beleggen. De Geefwet is inmiddels uitgekleeft en levert naar verwachting per saldo een extra bezuiniging van €7 miljoen op, aangezien daarvoor gelden uit de monumentenzorg waren gereserveerd. Investeringsimpulsen voor ondernemers, zoals *taxshelter* en *revolving funds* zijn er niet gekomen. Daarnaast zijn er ook andere omstandigheden die een negatief effect kunnen hebben op de ruimte voor ondernemerschap van instellingen, zoals de frictiekostenregeling. (zie hiervoor de brief van de NAPK d.d. 16/11/2011)

De afschaffing van de WWIK is een maatregel die weliswaar buiten de cultuurbegroting valt maar van essentieel belang is voor startende cultureel ondernemers en daarmee van groot belang voor het cultuurbeleid. Het gegeven dat na twee jaar 94% van de gebruikers economisch zelfstandig is en de regering zelf verwacht dat 65% van de kunstenaars na afschaffing in de bijstand terecht komt, schetsen de contouren van een contraproductief besluit. De motie ingediend door GroenLinks en de VVD die de regering vraagt om te onderzoeken of de succesvolle elementen van de WWIK ondergebracht kunnen worden in het Besluit bijstandsverlening zelfstandigen onderschrijven wij dan ook van harte. Voor nu doen wij een dringend verzoek aan uw kamer om voor kunstenaars in de WWIK een overgangsregeling te bepleiten, zoals ook door de BBK en FNVKIEM is bepleit.

Aangezien de mogelijkheden om cultureel ondernemerschap te stimuleren zeer beperkt blijken, doen wij een dringend beroep op u de regering te verzoeken alle gereserveerde gelden ter stimulering van cultureel ondernemerschap linksom of rechtsom ten goede te laten komen aan culturele instellingen.

Frictiekosten

De ondermaatse inrichting van de frictiekostenregeling en het beslag op de reserves van de BIS-instellingen duiden erop dat ook het ministerie van OCW ervan uitgaat dat het gereserveerde bedrag van € 138 miljoen onvoldoende zal zijn. Nu al is duidelijk dat instellingen daarvoor aanspraak zullen moeten maken op budgetten die bedoeld zijn voor uitvoering van nieuw beleid. Het is bovendien nog onduidelijk op welke wijze de fondsen aansluiten bij de regeling die door OCW is gepubliceerd. Als de instellingen verantwoordelijk worden gesteld voor het tekort op het frictiekostenbudget zal geld dat bedoeld is voor culturele productie worden ingezet om vernietiging van cultureel kapitaal te financieren. Voorkom dat instellingen van kwaliteit met interessante plannen onnodig geld laten wegvloeien naar frictiekosten.

In het verleden zijn frictiekosten altijd extern gefinancierd. Wij verzoeken u de mogelijkheden daartoe te onderzoeken en te voorkomen dat cultuurbudgetten hierdoor nog verder worden aangetast.

Talentontwikkeling en educatie

Kunsten '92 vindt de gevolgen van de bezuinigingen voor talentontwikkeling en cultuureducatie zeer zorgelijk. Deze omstandigheden zullen verstrekkende gevolgen hebben voor het culturele klimaat in Nederland en de internationale uitstraling die het in de afgelopen decennia heeft gekend.

Dat is voor een kennismaatschappij die het van innovatie, brede ontwikkeling en creativiteit moet hebben een groot offer en een groot risico. Het schrappen van functies zonder de kwaliteit en de betekenis van deze instellingen in kaart te brengen heeft grote gevolgen voor de opleiding en begeleiding van toptalent. Deze functies kunnen niet zonder meer overgenomen worden door andere instellingen en nieuwe initiatieven.

Wij verzoeken u dan ook het kabinet te op te dragen met de sector en het kunstvakonderwijs tot een oplossing te komen waarbij zo min mogelijk expertise en internationale samenhang verloren gaat.

De gevolgen van de bezuinigingen op cultuureducatie liggen in het verlengde daarvan: door hier fors te bezuinigen wordt ook de ontwikkeling van jong talent, de amateur en het publiek van de toekomst in de kiem gesmoord. Dat de gelden voor het primair onderwijs gelijk blijven is een lichtpuntje maar door afschaffing van de Cultuurkaart komt er een abrupt einde aan de culturele leerlijn in het onderwijs na de basisschool. *Wij wijzen u in dit verband graag nogmaals op het belang van de Cultuurkaart.*

In alle hoogachting,
namens Vereniging voor Kunst, Cultuur en Erfgoed/Kunsten '92

Ad 's-Gravesande
Voorzitter

c.c.
Staatssecretaris OCW, de heer H. Zijlstra
Raad voor Cultuur